

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

D O M

Afsagt den 4. oktober 2019 af Østre Landsrets 20. afdeling
(landsdommerne Henrik Bitsch, Ib Hounsgaard Trabjerg og Christian Wenzel).

20. afd. nr. B-1298-18:

Fagligt Fælles Forbund som mandatar for

A

(advokat Malou Ehmer)

mod

Kims A/S

(advokat Ulrik Chrstrup)

Retten i Odense (BS 11-1174/2012) har den 22. oktober 2018 afsagt dom i medfør af retsplejelovens § 253, stk. 2. Dommen er anket af Fagligt Fælles Forbund som mandatar for A med påstand som for byretten om, at Kims A/S skal anerkende, at As krav på erstatning for perioden 1. februar 2012 til 1. april 2017 ikke er forældet.

Indstævnte, Kims A/S, har påstået stadfæstelse.

Procedure

Parterne har for landsretten i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten og har procederet i overensstemmelse hermed.

Sagens retlige grundlag

Af lov nr. 274 af 22. december 1908 om forældelse af visse fordringer fremgik:

”§ 1. For følgende fordringer gælder en forældelsesfrist af 5 år:

...

5) Fordring på erstatning for skade, tilføjet udenfor kontraktsforhold;

...

§ 2. Den i § 1 fastsatte kortere forældelsesfrist regnes fra den tid, da fordringen af fordringshaveren kan kræves betalt. Fordringen fortabes, medmindre fordringshaveren inden fristens udløb enten erhverver skyldnerens erkendelse af gælden eller foretager retslige skridt mod ham og uden uforholdent ophold forfølger disse til erhvervelse af forlig, dom eller anden retsafgørelse.

...”

1908-loven blev med virkning fra den 1. januar 2008 ophævet ved forældelsesloven (lov nr. 522 af 6. juni 2007 med senere ændringer), som har bl.a. følgende ordlyd:

”...

§ 2. Forældelsesfristerne regnes fra det tidligste tidspunkt, til hvilket fordringshaveren kunne kræve at få fordringen opfyldt, medmindre andet følger af andre bestemmelser.

...

Stk. 4. For fordringer på erstatning eller godtgørelse for skade forvoldt uden for kontraktforhold regnes forældelsesfristen fra tidspunktet for skadens indtræden.

...

§ 15. Forældelsen afbrydes, når skyldneren over for fordringshaveren udtrykkeligt eller ved sin handlemåde erkender sin forpligtelse.

§ 16. Forældelsen afbrydes, når fordringshaveren foretager retslige skridt mod skyldneren med henblik på at erhverve dom, betalingspåkrav påtegnet af fogedretten, voldgiftskendelse eller anden bindende afgørelse, der fastslår fordringens eksistens og størrelse, og forfølger disse skridt inden for rimelig tid.

Stk. 2. Gøres fordringen gældende ved domstol, sker afbrydelsen

- 1) ved indlevering af stævning eller betalingspåkrav til retten,
- 2) når påstand om fordringen nedlægges under retssagen, herunder som modkrav,
- 3) når fordringen under retssagen bliver gjort gældende til modregning, dog kun i det omfang fordringen dækkes af hovedfordringen, eller
- 4) ved skyldnerens indlevering af stævning til retten med påstand om, at fordringen ikke består.

...

§ 20. Har fordringshaveren inden forældelsesfristens udløb foretaget et retsligt skridt som nævnt i § 16, men fører dette ikke til forlig eller realitetsafgørelse, indtræder forældelse tidligst 1 år efter, at fordringshaveren har fået meddelelse om, at sagen er afsluttet. Har fordringshaveren ikke fået sådan meddelelse inden rimelig tid, regnes fristen fra det tidspunkt, da fordringshaveren fik kendskab til forholdet eller burde have søgt oplysning herom.

...

§ 21. Er der inden forældelsesfristens udløb af eller mod fordringshaveren anlagt rets- eller voldgiftssag om grundlaget for fordringen, indtræder forældelse tidligst 1 år efter sagens endelige afgørelse.

...

Stk. 5. Er der inden forældelsesfristens udløb indledt forhandlinger om fordringen mellem skyldneren og fordringshaveren, eventuelt under medvirken af en uafhængig tredjemand, indtræder forældelse tidligst 1 år efter det tidspunkt, hvor forhandlingerne må anses for at være afsluttet.

...”

Det følger af arbejdsskadesikringslovens § 36, stk. 3, (lovbekendtgørelse nr. 154 af 7. marts 2006 med senere ændringer), at forældelsesfristen i arbejdsskadesager som udgangspunkt er 5 år fra den dag, da fordringshaveren blev bekendt med fordringen og skyldneren.

Forældelsesloven blev vedtaget på baggrund af betænkning nr. 1460 fra 2005 om revision af forældelseslovgivningen. Af denne betænkning fremgår bl.a. følgende:

”...

Kapitel I Indledning

...

3. Oversigt over betænkningens indhold

...

Afbrydelse af forældelse

Vedrørende afbrydelse af forældelse foreslås det, at der i loven opstilles en sondring mellem *egentlig afbrydelse*, jf. lovudkastets §§ 14-18, og *foreløbig afbrydelse*, jf. lovudkastets §§ 19-21. Den foreløbige afbrydelse er karakteriseret ved, at der, når »den foreløbige foranstaltning« finder sted inden forældelsesfristens udløb, indrømmes en frist på 1 år efter foranstaltningens ophør, således at egentlig afbrydelse - typisk ved sagsanlæg - kan ske inden for denne tillægsfrist. Dette vil i mange tilfælde i realiteten svare til, hvad der følger af den gældende ordning efter 1908-lovens § 2, 2. pkt., om forfølgning af et

retsligt skridt uden uforholdent ophold. Ved den egentlige afbrydelse løber en helt ny forældelsesfrist fra det i loven fastsatte tidspunkt.

...

Foreløbig afbrydelse af forældelse

Lovudkastets i §§ 19-21 fastsætter regler om, at visse retsskridt medfører en foreløbig afbrydelse af forældelsen på den måde, at den foreløbige foranstaltning udløser en tillægsfrist på 1 år fra foranstaltningens ophør, således at egentlig afbrydelse - typisk ved sagsanlæg - kan ske inden for denne tillægsfrists udløb.

...

Kapitel V Udvalgets hovedsynspunkter

...

2. Forældelsesreglernes formål

...

Reglerne skal også tilskynde kreditorerne til at begrænse procesførelse om forhold, som ligger langt tilbage i tiden. Muligheden for at føre bevis bliver også set fra fordringshaverens synsvinkel ofte forringet med tiden, og bevisvanskeligheder kan føre til, at det bliver umuligt eller vanskeligt for fordringshaveren at gennemføre en gyldig og fortsat gældende fordring. På grund af den grænse for fremsættelse af krav, som forældelsesreglerne sætter, tilskyndes kreditorerne til inden forløbet af en vis tid at få afklaret forholdet gennem forlig, sagsanlæg eller på anden måde.

...

Af hensyn til en klar og forudsigelig retstilstand indtræder forældelse, selv om debitor har været bekendt med fordringen. Det er således ikke en betingelse for forældelse, at debitor er i god tro.

...

4. Udvalgets hovedsynspunkter

...

4.4. Afbrydelse

Udvalget finder, at adgangen efter Danske Lov 5-14-4 til at afbryde forældelsesfristen ved påmindelse bør ophæves, således at der i alle tilfælde - på samme måde som efter 1908-loven - stilles krav om, at skyldneren erkender forpligtelsen, eller at fordringshaveren foretager retslige skridt.

Det er udvalgets opfattelse, at hensynene bag forældelsesreglerne - at bidrage til, at fordringer afvikles eller bringes på det rene inden rimelig tid, og at undgå procesførelse om meget gamle fordringer - i hvert fald for de fleste typer af fordringer ikke på tilfredsstillende måde tilgodeses ved en ordning, hvor fordringshaveren har mulighed for til enhver tid at forny forældelsesfristen ved blot at tilkendegive skyldneren, at han mener at have et krav på ham. Påmindelse er således ikke egnet til at sikre en afklaring af omtvistede fordringers eksistens.

Endvidere kan skyldneren efter omstændighederne uanset påmindelse med tiden få en forventning om, at kravet ikke vil blive fastholdt.

...

Kapitel VIII Afbrydelse af forældelse

2. Gældende ret

2.2. Afbrydelse ved kreditors foretagelse af retslige skridt

2.2.1. Indledning

Det følger af 1908-lovens § 2, 2. pkt., at hvis fordringshaveren ikke kan opnå skyldnerens erkendelse af gælden, skal den pågældende for at afbryde forældelsesfristen foretage *retslige skridt*. Det er en forudsætning for, at det retslige skridt *bevarer sin fristafbrydende virkning*, at det uden uforholdent ophold *forfølges* til erhvervelse af forlig, dom eller anden retsafgørelse.

...

2.2.2. Sagsanlæg

Sag anlægges ved indlevering af stævning til berømmelse, jf. retsplejelovens § 348, stk. 1.

...

Forældelsesfristen afbrydes ikke alene ved en *fuldbyrdsespåstand*, men også ved en *påstand om anerkendelse* af, at fordringen består. Det er derimod ikke tilstrækkeligt, at kreditor anlægges anerkendelsessøgsmål om, at forældelse ikke er indtrådt, jf. U 1963.592 H.

Også et anerkendelsessøgsmål, hvor påstanden ikke går på anerkendelse af fordringens eksistens/størrelse, men på *anerkendelse af grundlaget for fordringen* - f.eks. et erstatningsansvar - kan udgøre et retsligt skridt, der afbryder forældelsesfristen for selve fordringen.

Fra praksis kan henvises til U 1996.880 H. I denne sag var en lektor ved en handelshøjskole blevet afskediget i september 1984 til fratræden den 31. december 1984. Den 21. december samme år anlagde den pågældende sag mod arbejdsgiveren med påstand om anerkendelse af, at afskedigelsen var ugyldig, fordi den skulle have været foretaget af fakultetsrådet. Ved landsrettens dom af oktober 1986 som stadfæstet af Højesteret i marts 1989 fik lektoren medhold heri. I april 1987 var lektoren blevet afskediget på gyldig vis til fratræden den 31. juli samme år, og i november 1990 anlagde lektoren (dennes bo) ny sag mod arbejdsgiveren med påstand om betaling af løn for perioden 1. januar 1985 til 31. juli 1987. Landsret og Højesteret tog påstanden til følge. Vedrørende forældelsesspørgsmålet udtalte landsretten, at sagen om afskedigelsens gyldighed og sagen om lønkravet udgjorde en helhed, og at forældelsesfristen for lønkravet derfor måtte anses for afbrudt ved det oprindelige sagsanlæg i december 1984. Denne begrundelse blev tiltrådt af Højesteret.

Endvidere kan henvises til U 1962.570 Ø (forudsætningsvis). I denne sag blev et ulykkesforsikrings-selskabs regreskrav mod en arbejdsgiver i forbindelse med, at to ansatte var kommet til skade, anset forældet 5 år efter ulykkesdagen, uanset at kravets størrelse ikke da kunne opgøres. Ulykkesdagen var den 11. januar 1956, og der var enighed mellem parterne om, at de tilskadekomnes tilstand først kunne

anses for stationær ved Direktoratet for Ulykkesforsikringens afgørelser om invaliditetsgraden af henholdsvis 3. juni 1957 og 20. januar 1958. Landsretten udtalte, at de omstændigheder, hvorpå kravet nu støttedes, forelå oplyst gennem politirapporter, der var optaget kort efter ulykkesdagen, ligesom det var oplyst, at der var overgået de tilskadekomne betydelig skade med ikke ringe økonomiske følger. Under henvisning til, at sagsanlæg om ansvaret ikke var afskåret, fandt landsretten herefter ikke at kunne tillægge det betydning, at størrelsen af regreskravet ikke kunne opgøres endeligt.

På baggrund af denne (ret sparsomme) praksis må det formentlig antages, at et anerkendelsessøgsmål betragtes som et retsligt skridt, der afbryder forældelsen, hvis der er en sådan sammenhæng mellem anerkendelsessagen og den efterfølgende fuldbyrdelsessag, at sagerne udgør en helhed. Det må dog anses for uafklaret, om anerkendelsesdommen medfører, at der løber en ny forældelsesfrist fra dommen, eller om der må stilles krav om, at dommen følges op af en fuldbyrdelsessag inden rimelig tid for at bevare den fristafbrydende virkning. Der henvises til Bo von Eyben s. 682 ff og 736 samt Einersen s. 223 f og 250 f.

...

2.2.8. Bevarelse af den fristafbrydende virkning

Det følger af 1908-lovens § 2, 2. pkt., at det er en forudsætning for, at det retslige skridt bevarer sin fristafbrydende virkning, at det *uden uforholdent ophold forfølges til erhvervelse af forlig, dom eller anden retsafgørelse*.

Det kan ikke præcist angives, hvad der ligger i kravet om forfølgelse uden uforholdent ophold, bl.a. fordi vurderingen kan være forskellig fra tilfældegruppe til tilfældegruppe. Fra praksis kan bl.a. henvises til følgende afgørelser:

I U 2000.1947 H ansås forældelsesfristen for afbrudt ved en forsikringstagers indgivelse af klage i marts 1993 til Ankenævnet for Forsikring, der traf afgørelse den 29. august 1994. I oktober 1994 fik forsikringstageren meddelelse om, at forsikringsselskabet ikke ønskede at være bundet af nævnets kendelse, og efter at have søgt fri proces og modtaget amtets afgørelse herom anlagde forsikringstageren retssag i juni 1995. Højesteret fandt, at forsikringstageren måtte have adgang til nogle måneders overvejelser om kravets videre forfølgelse, og han kunne i en periode af rimelig længde afvente svar på sin ansøgning om fri proces. Kravet ansås herefter for forfulgt uden uforholdent ophold.

Der kan endvidere henvises til U 2000.908 SH, hvor en procesaftale mellem parterne af 28. april 1997 ansås for et retsligt skridt, der var egnet til at afbryde forældelsesfristen. I juni 1997 afsagde Højesteret dom i en anden sag, hvorved praksis på området blev fastlagt, men fordringshaveren udtog først stævning den 18. september 1998. Sø- og Handelsretten fandt ikke, at stævningen var udtaget uden uforholdent ophold efter Højesterets dom.

Desuden kan henvises til U 1976.218 Ø, hvor en sag var blevet udsat på forligsforhandlinger, men hvor sagsøgeren var 4 år om at besvare en henvendelse fra retten om sagens videre behandling. Retssagen fandtes ikke forfulgt uden uforholdent ophold.

...

6. Udvalgets overvejelser

6.1. Indledende bemærkninger

Det er udvalgets opfattelse, at det for at afbryde forældelsen i alle tilfælde bør kræves, enten at skyldneren *erkender* forpligtelsen, eller at fordringshaveren foretager *retslige skridt*. Udvalget finder således, at adgangen til afbrydelse ved påmindelse bør ophæves, jf. nærmere nedenfor i afsnit 6.2.1.

Den gældende regel i 1908-lovens § 2, 2. pkt., er ganske kortfattet, og gældende ret vedrørende afbrydelse af forældelse er derfor i vidt omfang udviklet i retspraksis. Udvalget finder, at det i en ny forældelseslov nærmere bør fastsættes, hvad der i de enkelte tilfælde skal til for at afbryde forældelsen, og der er derfor efter udvalgets opfattelse behov for en relativ detaljeret regulering.

...

Udvalget foreslår, at der i loven opstilles en sondring mellem egentlig afbrydelse, jf. lovudkastets §§ 14-18, og foreløbig afbrydelse, jf. lovudkastets §§ 19-21.

Ved den egentlige afbrydelse løber en helt ny forældelsesfrist fra det i loven fastsatte tidspunkt. Den foreløbige afbrydelse er karakteriseret ved, at der, når »den foreløbige foranstaltning« finder sted inden forældelsesfristens udløb, indrømmes en vis kortere frist (efter udvalgets forslag 1 år) efter foranstaltningens ophør, således at egentlig afbrydelse - typisk ved sagsanlæg - kan ske inden for denne tillægsfrist.

Dette svarer i realiteten til, hvad der følger af den gældende ordning om forfølgning af et retsligt skridt uden uforholdent ophold, men således, at det i loven fastlægges, hvad der i denne sammenhæng skal anses for et (foreløbigt) retsligt skridt, og således, at »uden uforholdent ophold« erstattes af en bestemt frist (1 år).

...

6.2. Egentlig afbrydelse

6.2.1. Ophævelse af adgangen til afbrydelse ved påmindelse

Som nævnt ovenfor finder udvalget, at adgangen efter Danske Lov 5-14-4 til at afbryde forældelsesfristen ved påmindelse bør ophæves, således at der i alle tilfælde - på samme måde som efter 1908-loven - stilles krav om, at skyldneren erkender forpligtelsen, eller at fordringshaveren foretager retslige skridt.

Det er udvalgets opfattelse, at hensynene bag forældelsesreglerne - at bidrage til, at fordringer afvikles eller bringes på det rene inden rimelig tid, og at undgå procesførelse om meget gamle fordringer - i hvert fald for de fleste typer af fordringers vedkommende ikke på tilfredsstillende måde tilgodeses ved en ordning, hvor fordringshaveren har mulighed for til enhver tid at forny forældelsesfristen ved blot at tilkendegive skyldneren, at han mener at have et krav på ham. Påmindelse er således ikke egnet til at sikre en afklaring af omtvistede fordringers eksistens. Endvidere kan skyldneren efter omstændighederne uanset påmindelse med tiden få en forventning om, at kravet ikke vil blive fastholdt.

...

6.2.3. Afbrydelse ved kreditors foretagelse af retslige skridt

6.2.3.1. Sagsanlæg mv.

a. Udvalget foreslår i lovudkastets § 15 en bestemmelse om afbrydelse ved sagsanlæg og andre foranstaltninger, der foretages med henblik på at opnå en bindende afgørelse. Indholdet af bestemmelsen svarer i det væsentlige til 1908-lovens § 2, 2. pkt., 2. led, således som denne bestemmelse er blevet forstået i retspraksis og litteratur, men der foreslås forskellige præciseringer.

Det foreslås, at forældelsen skal kunne afbrydes ved retslige skridt, der foretages med henblik på at opnå en *bindende afgørelse, der fastslår fordringens eksistens og størrelse*, jf. lovudkastets § 15, stk. 1.

Det retslige skridt skal efter bestemmelsen foretages med henblik på at opnå *dom, betalingspåkrav* påtegnet af fogedretten, jf. retsplejelovens § 477 e, stk. 2, *voldgiftskendelse* eller *anden bindende afgørelse*, der fastslår fordringens eksistens og størrelse.

...

Af 1908-lovens § 2, 2. pkt., fremgår det, at det retslige skridt skal »forfølges uden ufornuddent ophold«. Udvalget finder, at der fortsat bør gælde en sådan betingelse, idet det ikke kan afvises, at der kan være behov herfor, f.eks. i tilfælde, hvor en retssag udsættes med henblik på forligsforhandlinger eller med henblik på forelæggelse for et klage- eller ankenævn. Det foreslås dog at anvende formuleringen »inden for rimelig tid« i stedet for »uden ufornuddent ophold«. Den førstnævnte formulering svarer bedre til, hvad der følger af praksis, og giver større fleksibilitet

...

b. Udvalget foreslår, at der indføres bestemmelser om, hvilke retsskridt der nærmere afbryder forældelsen, jf. lovudkastets § 15, *stk. 2 og 3*.

Hvis fordringen gøres gældende ved *domstol*, vil afbrydelse bl.a. ske ved *indlevering af stævning eller betalingspåkrav til retten*, jf. lovudkastets § 15, *stk. 2, nr. 1*. Dette svarer til gældende ret, jf. afsnit 2.2.2 ovenfor.

...

Anlæggelse af retssag med påstand om anerkendelsesdom vil være omfattet af denne bestemmelse, hvis der er tale om en anerkendelsespåstand, der vedrører fordringens eksistens og størrelse, jf. *stk. 1*. Dette svarer ligeledes til gældende ret, jf. afsnit 2.2.2.

Som det fremgår anførte sted antages det efter gældende ret, at også et anerkendessøgsmål, der ikke går på anerkendelse af fordringens eksistens og størrelse, men på anerkendelse af grundlaget for fordringen - f.eks. et erstatningsansvar - er et retsligt skridt, der afbryder forældelsen, hvis der er en sådan sammenhæng mellem anerkendelsesagen og den efterfølgende fuldbyrdelsessag, at sagerne udgør en helhed. Efter gældende ret er det imidlertid uafklaret, om anerkendelsesdommen medfører, at der løber en ny forældelsesfrist fra dommen, eller om der må stilles krav om, at dommen følges op af en fuldbyrdelsessag inden rimelig tid for at bevare den fristafbrydende virkning.

Det er udvalgets opfattelse, at der bør tillægges kreditors anerkendelsessøgsmål afbrydelsesvirkning, også selv om søgsmålet ikke direkte vedrører fordringen, men grundlaget for denne. Udvalget finder imidlertid ikke, at anerkendelsesdommen i disse tilfælde bør medføre egentlig afbrydelse, og anerkendelsesdommen skal derfor følges op inden for en vis frist for at bevare den fristafbrydende virkning, jf. lovudkastets § 20, stk. 1, og nedenfor i afsnit 6.3.2.2.

Herudover foreslår udvalget, at der - på samme måde som efter gældende ret, jf. afsnit 2.2.2 - skal ske afbrydelse, når *påstand om fordringen nedlægges under retssagen*, herunder som modkrav, jf. lovudkastets § 15, stk. 2, nr.

2. Bestemmelsen vil omfatte tilfælde, hvor sagsøgeren under sagen forhøjer sit krav, samt tilfælde, hvor et modkrav fremsættes til selvstændig dom.

...

6.3. Foreløbig afbrydelse

6.3.1. Indledning

Som nævnt ovenfor i afsnit 6.1 foreslår udvalget, at der i forældelsesloven opstilles en sondring mellem egentlig afbrydelse, jf. lovudkastets §§ 14-18, og foreløbig afbrydelse, jf. lovudkastets §§ 19-21.

Den foreløbige afbrydelse er karakteriseret ved, at der, når »den foreløbige foranstaltning« finder sted inden forældelsesfristens udløb, indrømmes en vis kortere frist - efter udvalgets forslag 1 år, jf. afsnit 6.3.2 nedenfor - efter foranstaltningens ophør, således at egentlig afbrydelse kan ske inden for denne tillægsfrist.

Den ordning, at fordringshaveren indrømmes en tillægsfrist på 1 år til at forfølge sagen, bør ikke føre til, at forældelse indtræder på et tidligere tidspunkt, end hvad der følger af de almindelige forældelsesfrister. Det foreslås derfor, at de enkelte lovbestemmelser om foreløbig afbrydelse udformes således, at forældelse »tidligst« indtræder 1 år efter foranstaltningens ophør.

...

6.3.2. De forskellige tilfældegrupper

6.3.2.1. Retssag eller andet retsligt skridt fører ikke til realitetsafgørelse

Som omtalt i afsnit 2.2.2 og 2.2.8 følger det af gældende ret, at hvis det retslige skridt ikke fører til forlig eller realitetsafgørelse, skal det forfølges uden uforholdsmæssigt ophold for at bevare den fristafbrydende virkning.

Udvalget finder, at der bør indføres en mere præcis lovregel om dette spørgsmål, jf. også forslaget i 1957-betænkningens § 22, der er omtalt ovenfor i afsnit 4. Det foreslås derfor, at der indføres en regel om en vis tillægsfrist for kreditor i tilfælde, hvor et retsligt skridt ikke fører til forlig eller realitetsafgørelse, jf. lovudkastets § 19, *stk. 1*.

...

Efter udvalgets opfattelse bør den efterfølgende frist for opfølgning af det utjenlige retsskridt formuleres som en frist af en bestemt længde. Det gældende

kriterium »uden uforholdent ophold« giver en større fleksibilitet end en fast frist, men på den anden side har dette kriterium givet anledning til mange tvister.

Med hensyn til spørgsmålet om fristens længde er det udvalgets opfattelse, at en frist på 6 måneder i reglen ville være tilstrækkelig, når det drejer sig om bevarelse af den fristafbrydende virkning trods afvisning af sagsanlæg mv. Som det fremgår nedenfor i de følgende afsnit, finder udvalget imidlertid, at fristen for efterfølgende sagsanlæg i en række andre tilfælde, herunder i relation til indbringelse af krav for klagenævn og administrative myndigheder mv., bør fastsættes til 1 år, jf. lovudkastets § 20. Bl.a. for at opnå overensstemmelse mellem reglerne foreslår udvalget, at fristen for at følge det utjenlige retslige skridt op også fastsættes til 1 år

...

6.3.2.2. Rets- eller voldgiftssag om grundlaget for fordringen

Som det fremgår af afsnit 6.2.3.1, antages det efter gældende ret, at et anerkendelsessøgsmål vedrørende *grundlaget for fordringen* - f.eks. et erstatningsansvar - er et retsligt skridt, der afbryder forældelsen, hvis der er en sådan sammenhæng mellem anerkendelsessagen og den efterfølgende fuldbyrdelsessag, at sagerne udgør en helhed. Efter gældende ret er det imidlertid uafklaret, om anerkendelsesdommen medfører, at der løber en ny forældelsesfrist fra dommen, eller om der må stilles krav om, at dommen følges op af en fuldbyrdelsessag inden rimelig tid for at bevare den fristafbrydende virkning.

Det er som anført i det nævnte afsnit udvalgets opfattelse, at der bør tillægges en anerkendelsesdom vedrørende grundlaget for fordringen afbrydelsesvirkning i samme omfang som efter gældende ret, men at anerkendelsesdommen alene bør tillægges virkning som en foreløbig afbrydelse, dvs. således at der skal anlægges sag vedrørende selve fordringen inden for en vis frist for at bevare den fristafbrydende virkning af anerkendelsessøgsmålet. Situationen minder om den situation, at fordringshaveren fra en forvaltningsmyndighed får en bindende afgørelse, der ikke fastsætter størrelsen af kravet, og i disse tilfælde foreslås ligeledes en regel om foreløbig afbrydelse, jf. lovudkastets § 20, stk. 2, og afsnit 6.3.2.3 nedenfor.

Der foreslås på denne baggrund en regel om, at en anerkendelsesdom, der alene vedrører grundlaget for fordringen, skal forfølges inden for en vis frist for at bevare den fristafbrydende virkning, jf. lovudkastets § 20, *stk. 1*. Fristen foreslås fastsat til 1 år på samme måde som de øvrige frister i lovudkastets §§ 19 og 20.

...

6.3.2.6. Indledning af forhandlinger om fordringen

Udvalget har overvejet, i hvilket omfang påbegyndelse af forligsforhandlinger og iværksættelse af alternativ konfliktløsning, jf. ovenfor i afsnit 2.2.7, bør medføre suspension eller udskydelse af forældelsesfristens udløb.

...

For så vidt angår de »almindelige« forligsforhandlinger, dvs. forhandlinger, der ikke foregår under medvirken af en uafhængig tredjemand, vil der skulle være tale om egentlige forhandlinger mellem parterne om kravet eller grundlaget for dette,

således at kreditor har føje til at antage, at det ikke er nødvendigt at iværksætte retslige skridt for at undgå forældelse. Der tilsigtes ikke nogen ændring i forhold til gældende ret med hensyn til spørgsmålet om, hvornår der antages at være indledt sådanne forhandlinger mellem parterne.

...

Kapitel X Lovudkast med bemærkninger

2. Bemærkninger til lovudkastet

...

Til § 15

Der foreslås i § 15 en bestemmelse om afbrydelse ved sagsanlæg og andre foranstaltninger, der foretages med henblik på at opnå en bindende afgørelse. Indholdet af bestemmelsen svarer i det væsentlige til 1908-lovens § 2, 2. pkt., 2. led, men der foreslås forskellige præciseringer.

Der henvises til kapitel VIII, afsnit 2.2.2 vedrørende gældende ret og afsnit 6.2.3.1 vedrørende baggrunden for forslaget.

Til stk. 1

Efter *stk. 1* afbrydes forældelsesfristerne ved fordringshaverens foretagelse af retslige skridt med henblik på at opnå en bindende afgørelse, der fastslår fordringens eksistens og størrelse.

Det retslige skridt skal efter bestemmelsen foretages med henblik på at opnå *dom, betalingspåkrav* påtegnet af fogedretten, jf. retsplejelovens § 477 e, stk. 2, *voldgiftskendelse* eller *anden bindende afgørelse*, der fastslår fordringens eksistens og størrelse.

...

Det er i alle tilfælde en betingelse, at afgørelsen fastslår »fordringens eksistens og størrelse«. Dette vil f.eks. ikke være tilfældet, hvis der er tale om et anerkendelsessøgsmål, der alene vedrører grundlaget for fordringen - f.eks. et erstatningsansvar - og ikke går på anerkendelse af fordringens eksistens og størrelse. Det kan endvidere nævnes, at klagen i en skattesag typisk kun angår ansættelsen af indkomst eller fradrag mv., ikke en skattefordring af en bestemt angiven størrelse, og i disse tilfælde vil betingelsen heller ikke være opfyldt.

Opnås der ikke en bindende afgørelse, der fastslår kravets eksistens og størrelse, vil det retslige skridt alene medføre foreløbig afbrydelsesvirkning, og retssag vil i disse tilfælde skulle anlægges inden et år efter afgørelsen, medmindre den almindelige forældelsesfrist først udløber på et senere tidspunkt. Der henvises herved til lovudkastets § 19, stk. 1 (sagsanlæg, som ikke fører til forlig eller realitetsafgørelse), § 20, stk. 1 (sagsanlæg vedrørende grundlaget for fordringen) og § 20, stk. 2 og 3 (indbringelse for administrative myndigheder og private klagenævn i tilfælde, hvor afgørelsen ikke bliver bindende og/eller ikke vedrører kravets eksistens og størrelse).

Det følger af bestemmelsen i stk. 1, at det retslige skridt skal »følges inden for rimelig tid«. Dette svarer til, hvad der følger af 1908-lovens § 2, 2. pkt. På grund af de foreslåede regler om tillægsfrist efter foreløbig afbrydelse er kravet dog af mindre betydning end efter gældende ret. Kravet vil f.eks. kunne have betydning i tilfælde, hvor en retssag udsættes med henblik på forligsforhandlinger eller med henblik på forelæggelse for et klage- eller ankenævn. Det foreslås at anvende formuleringen »inden for rimelig tid« i stedet for »uden uforholdent ophold«, men der er ikke tilsigtet en ændring af praksis med hensyn til den tidsmæssige betingelse. Der henvises herom til kapitel VIII, afsnit 2.2.8.

...

Til stk. 2

Der foreslås i *stk. 2* en bestemmelse om, hvilke retsskridt der nærmere afbryder forældelsen, når fordringen gøres gældende *ved domstol*.

Efter forslaget til *nr. 1* vil afbrydelse ske ved indlevering af *stævning* eller *betalingspåkrav* til retten. Dette svarer til gældende ret.

Omfattet af denne bestemmelse er også anlæggelse af retssag med påstand om *anerkendelsesdom*, hvis der er tale om en anerkendelsespåstand, der vedrører fordringens eksistens og størrelse, jf. *stk. 1*. Et anerkendelsessøgsmål, der alene går på anerkendelse af grundlaget for fordringen - f.eks. et erstatningsansvar - medfører derimod ikke egentlig afbrydelse, og anerkendelsesdommen skal i disse tilfælde følges op inden for en vis frist for at bevare den fristafbrydende virkning, jf. lovudkastets § 20, *stk. 1*.

Herudover foreslås det i *nr. 2*, at der - på samme måde som efter gældende ret - skal ske afbrydelse, når *påstand om fordringen nedlægges under retssagen*, herunder som modkrav. Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor sagsøgeren under sagen forhøjer sit krav, samt tilfælde, hvor et modkrav fremsættes til selvstændig dom. Omfattet vil også være tilfælde, hvor et civilretligt krav gøres gældende under en straffesag, og forældelsen vil herefter i dette tilfælde afbrydes ved kravets fremsættelse over for tiltalte, f.eks. ved forkyndelsen af et anklageskrift, hvoraf kravet fremgår.

...

Til §§ 19-21

Bestemmelserne i §§ 19-21 fastsætter regler om, at visse retsskridt medfører en foreløbig afbrydelse af forældelsesfristen på den måde, at den retlige foranstaltning udløser en tillægsfrist på 1 år fra foranstaltningens ophør, således at egentlig afbrydelse - typisk ved sagsanlæg - kan ske inden for denne tillægsfrists udløb. Dette svarer for så vidt angår nogle af de omhandlede situationer i realiteten til, hvad der følger af den gældende ordning efter 1908-lovens § 2, 2. pkt., om forfølgning af et retsligt skridt uden uforholdent ophold, men således, at det i loven fastlægges, hvad der i denne sammenhæng skal anses for et (foreløbigt) retsligt skridt, og således, at »uden uforholdent ophold« erstattes af en bestemt frist (1 år).

De enkelte bestemmelser om foreløbig afbrydelse er udformet således, at forældelse »*tidligst*« indtræder 1 år efter foranstaltningens ophør. Dette er

ensbetydende med, at hvis den almindelige forældelsesfrist fører til, at forældelse indtræder på et senere tidspunkt, end hvad der ville følge af tillægsfristen, er det den almindelige frist, der gælder.

De foreslåede regler om foreløbig afbrydelse i §§ 19-21 vil kunne kombineres med reglerne om tillægsfrist i lovudkastets §§ 11-13. Hvis skyldneren f.eks. forsvinder, udskydes forældelsesfristens udløb efter lovudkastets § 13 frem til 1 år efter, at fordringshaveren blev eller burde være blevet bekendt med skyldnerens opholdssted, og hvis der inden udløbet af denne frist f.eks. indledes forhandlinger med skyldneren, vil fordringshaveren have opnået endnu en tillægsfrist på 1 år, nu regnet fra forhandlingernes afslutning, jf. § 20, stk. 5.

...

Til § 20

Ved bestemmelsen i § 20 foreslås regler om foreløbig afbrydelse i en række forskellige tilfælde.

Det drejer sig om tilfælde, hvor der er anlagt rets- eller voldgiftssag om grundlaget for fordringen, jf. *stk. 1*, og tilfælde, hvor en sag er indbragt for en administrativ myndighed eller et klage- eller ankenævn, men hvor der ikke bliver truffet en bindende afgørelse og/eller en afgørelse, der fastslår kravets eksistens og størrelse, jf. *stk. 2* og *stk. 3*. Herudover foreslås tillægsfristen indført for tilfælde, hvor der uden for rets- eller voldgiftssag er iværksat syn og skøn vedrørende forhold af betydning for kravets eksistens eller størrelse, jf. *stk. 4*, samt tilfælde, hvor der er indledt forhandlinger om fordringen mellem parterne, jf. *stk. 5*.

Der henvises til kapitel VIII, afsnit 6.3.2.2-6.3.2.6.

Til stk. 1

Der foreslås i *stk. 1* en tillægsfrist på 1 år i tilfælde, hvor der inden forældelsesfristens udløb af eller mod fordringshaveren er anlagt rets- eller voldgiftssag om *grundlaget for fordringen*. Efter gældende ret er det uafklaret, om en anerkendelsesdom vedrørende grundlaget for fordringen medfører egentlig afbrydelse, eller om dommen skal følges op af en sag om fordringen. Der henvises til kapitel VIII, afsnit 6.3.2.2 vedrørende baggrunden for forslaget.

Den foreslåede bestemmelse omfatter anerkendelsessøgsmål, hvor påstanden ikke går på anerkendelse af fordringens eksistens og størrelse, men på anerkendelse af grundlaget for fordringen. Som eksempel kan nævnes et sagsanlæg med påstand om anerkendelse af, at der foreligger et erstatningsansvar, eller anerkendelse af, at en afskedigelse er ugyldig.

I disse tilfælde vil bestemmelsen indebære, at kreditor efter at have fået dom i anerkendelsessagen vil have (mindst) 1 år til at afbryde forældelsen for kravet om erstatning som følge af den ansvarspådragende handling, henholdsvis kravet om kompensation for den ugyldige afskedigelse. Hvis der er forhandlinger mellem parterne efter anerkendelsesdommen, vil der ske udskydelse af forældelsesfristens udløb i medfør af lovudkastets § 20, stk. 5.

Bestemmelsen gælder, uanset om anerkendelsessøgsmålet er anlagt af fordringshaveren eller af skyldneren (dvs. som et »negativt« anerkendelsessøgsmål), jf. ordene »af eller mod fordringshaveren«.

Tillægsfristen regnes fra sagens endelige afgørelse.
...”

I bemærkningerne til det fremsatte lovforslag er følgende anført (lovforslag nr. L 166 af 28. februar 2007):

”Almindelige bemærkninger

...

3.3. Afbrydelse af forældelse

Udvalget finder, at det i alle tilfælde bør være en betingelse for at afbryde forældelsen, at skyldneren erkender forpligtelsen, eller at fordringshaveren foretager retslige skridt. Adgangen efter Danske Lov 5-14-4 til afbrydelse ved påmindelse bør således efter udvalgets opfattelse ophæves.

Den gældende regel i 1908-lovens § 2, 2. pkt., er ganske kortfattet, og gældende ret vedrørende afbrydelse af forældelse er derfor i vidt omfang udviklet i retspraksis. Udvalget finder, at det i en ny forældelseslov nærmere bør fastsættes, hvad der i de enkelte tilfælde skal til for at afbryde forældelsen, og der er efter udvalgets opfattelse behov for en relativt detaljeret regulering af dette praktisk vigtige spørgsmål.

Udvalget finder endvidere, at de regler om afbrydelse af forældelse, som findes i retsplejeloven, konkursloven og dødsboskifteloven, bør overføres til den nye forældelseslov, således at der foretages en samlet regulering.

Endelig foreslår udvalget, at der indføres en sondring mellem »egentlig« og foreløbig afbrydelse af forældelsen, således at der ved »egentlig« afbrydelse løber en helt ny forældelsesfrist, mens *foreløbig afbrydelse* er karakteriseret ved, at der, når den »foreløbige« foranstaltning finder sted inden forældelsesfristens udløb, gives en vis kortere frist efter foranstaltningens ophør med henblik på, at »egentlig« afbrydelse - f.eks. ved sagsanlæg - kan ske inden for denne tillægsfrist. Dette svarer på sin vis til, hvad der følger af den gældende ordning om forfølgning af et retsligt skridt uden uforholdent ophold, men således, at det i loven fastlægges, hvad der i denne sammenhæng skal anses for et foreløbigt retsligt skridt, og således, at »uden uforholdent ophold« erstattes af en bestemt frist, der efter udvalgets opfattelse bør fastsættes til 1 år.

Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel VIII, afsnit 6.1.

3.3.1. »Egentlig« afbrydelse

Udvalget finder, at adgangen efter Danske Lov 5-14-4 til at afbryde forældelsesfristen ved påmindelse bør ophæves.

Udvalget anfører, at hensynene bag forældelsesreglerne, navnlig at bidrage til, at fordringer afvikles eller bringes på det rene inden rimelig tid, og at undgå procesførelse om meget gamle fordringer, i de fleste tilfælde ikke på tilfredsstillende måde tilgodeses ved en ordning, hvor fordringshaveren har mulighed for til enhver tid at forny forældelsesfristen ved blot at tilkendegive over for skyldneren, at han eller hun mener at have et krav mod den pågældende. Det skyldes bl.a., at påmindelse alene ikke er egnet til at fremme en afklaring af omtvistede fordringers eksistens. Endvidere kan skyldneren efter omstændighederne uanset påmindelser med tiden få en forventning om, at kravet ikke vil blive fastholdt.

Udvalget foreslår således, at afbrydelse skal ske ved skyldnerens erkendelse eller ved foretagelse af retslige skridt mod skyldneren.

Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel VIII, afsnit 6.2.1.

...

3.3.1.2. Sagsanlæg mv. med henblik på at opnå en bindende afgørelse

Udvalget foreslår en bestemmelse om afbrydelse ved sagsanlæg og andre foranstaltninger, der foretages med henblik på at opnå en bindende afgørelse, der fastslår fordringens størrelse og eksistens. Indholdet af bestemmelsen svarer i det væsentlige til 1908-lovens § 2, 2. pkt., 2. led, således som denne bestemmelse er blevet forstået i retspraksis, men der foreslås forskellige præciseringer.

...

Af 1908-lovens § 2, 2. pkt., fremgår det, at et retsligt skridt skal »forfølges uden uforholdent ophold«. Udvalget finder, at der fortsat bør gælde en sådan betingelse, idet det ikke kan afvises, at der kan være behov herfor, f.eks. i tilfælde, hvor en retssag udsættes med henblik på forligsforhandlinger eller for at afvente behandling i et klage- eller ankenævn. Udvalget foreslår dog, at formuleringen »inden for rimelig tid« anvendes i stedet for »uden uforholdent ophold«. Den førstnævnte formulering stemmer efter udvalgets opfattelse bedre overens med retspraksis og giver større fleksibilitet.

...

Udvalget foreslår, at der indføres nærmere bestemmelser om de enkelte retsskridt, der afbryder forældelsen.

Hvis fordringen gøres gældende ved en *domstol*, foreslås det, at afbrydelse sker ved *indlevering af stævning eller betalingspåkrav til retten*. Dette svarer til gældende ret.

Herudover foreslår udvalget, at der ligesom efter gældende ret skal ske afbrydelse, når *påstand om en fordring nedlægges under retssagen*, herunder som modkrav. Bestemmelsen vil omfatte tilfælde, hvor sagsøgeren under sagen forhøjer sit krav, samt tilfælde, hvor et modkrav fremsættes til selvstændig dom.

...

3.3.2. Foreløbig afbrydelse

Som nævnt under pkt. 3.3 foreslår udvalget, at der i forældelsesloven sondres mellem »egentlig« afbrydelse og foreløbig afbrydelse.

Forslaget vedrørende foreløbig afbrydelse går ud på, at der, når en »foreløbig« foranstaltning finder sted inden forældelsesfristens udløb, indrømmes en vis kortere frist - efter udvalgets forslag 1 år - efter foranstaltningens ophør, således at »egentlig« afbrydelse kan ske inden for denne tillægsfrist, selv om forældelsesfristen ellers ville være udløbet i mellemtiden. Der forekommer således en række situationer, hvor det på den ene side ikke synes rimeligt over for skyldner at tillægge foranstaltningen virkning som en »egentlig« afbrydelse, der medfører, at en helt ny forældelsesfrist begynder at løbe, men hvor det på den anden side heller ikke synes rimeligt over for fordringshaver, at forældelse indtræder, mens foranstaltningen pågår eller umiddelbart efter dens ophør.

...

3.3.2.1. Retssag eller andet retsligt skridt, der ikke fører til realitetsafgørelse
Det følger af gældende ret, at hvis et retsligt skridt ikke fører til forlig eller realitetsafgørelse, skal det forfølges uden uforment ophold for at bevare den fristafbrydende virkning.

Udvalget finder, at der bør indføres en lovregel, der regulerer dette spørgsmål mere præcist. Det foreslås derfor, at der indføres en regel om en vis tillægsfrist for kreditor i tilfælde, hvor et retsligt skridt ikke fører til forlig eller realitetsafgørelse, f.eks. hvis sagen afvises, fordi den er anlagt ved et forkert værneting, eller fordi fordringshaveren eller i givet fald dennes advokat ved en fejl er udeblevet fra et retsmøde. Den foreslåede regel skal ikke finde anvendelse, hvis det retslige skridt åbenbart ikke kunne føre til en realitetsafgørelse, jf. nedenfor.

Efter udvalgets opfattelse bør den efterfølgende frist for opfølgning af et utjenligt retsskridt have en bestemt længde. Det kriterium, som anvendes i dag, »uden uforment ophold«, giver en større fleksibilitet end en fast frist, men på den anden side har dette kriterium givet anledning til mange tvister.

Med hensyn til spørgsmålet om fristens længde er udvalget af den opfattelse, at en frist på 6 måneder i reglen ville være tilstrækkelig, når et sagsanlæg mv. er blevet afvist. Som det fremgår nedenfor finder udvalget imidlertid, at fristen for opfølgende sagsanlæg i en række andre tilfælde bør være 1 år, og udvalget finder det mest hensigtsmæssigt, at tillægsfristen altid har samme længde. Derfor foreslår udvalget, at fristen for at følge utjenlige retslige skridt op generelt fastsættes til 1 år.

...

3.3.2.2. Rets- eller voldgiftssag om grundlaget for fordringen
Udvalget finder, at der bør tillægges et anerkendelsessøgsmål vedrørende grundlaget for fordringen afbrydelsesvirkning i samme omfang som efter gældende ret, men at anerkendelsesdommen alene bør tillægges virkning som en foreløbig afbrydelse, dvs. således at der skal anlægges sag vedrørende selve fordringen inden for en vis frist for at bevare den fristafbrydende virkning af anerkendelsessøgsmålet. Det er i dag uafklaret i retspraksis, om anerkendelsesdommen medfører, at der løber en ny forældelsesfrist fra dommen,

eller om der må stilles krav om, at dommen følges op af en fuldbyrdelsessag inden rimelig tid for at bevare den fristafbrydende virkning.

Situationen svarer efter udvalgets opfattelse til den situation, at fordringshaveren fra en forvaltningsmyndighed får en bindende afgørelse, der fastlægger, at kravet består, men ikke fastsætter størrelsen af kravet. Derfor bør der også gælde en regel om foreløbig afbrydelse i disse tilfælde.

Udvalget foreslår på den anførte baggrund en regel om, at en anerkendelsesdom, der alene vedrører grundlaget for fordringen, skal forfølges inden for en vis frist for at bevare den fristafbrydende virkning. Fristen foreslås fastsat til 1 år ligesom ved foreløbig afbrydelse i øvrigt.

Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel VIII, afsnit 6.3.2.2.

Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets synspunkter, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med udvalgets lovudkast.

Der henvises til lovforslagets § 21, stk. 1, og bemærkningerne hertil

...

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

...

Til §§ 15-19

Det foreslås, at det for at afbryde forældelsen i alle tilfælde kræves, enten at skyldneren *erkender* forpligtelsen, eller at fordringshaveren foretager *retslige skridt*. Den gældende adgang efter Danske Lov 5-14-4 til afbrydelse ved påmindelse foreslås således ophævet.

I tilfælde, hvor fordringshaveren ikke kan opnå skyldnerens erkendelse af gælden, er det efter 1908-loven en betingelse for at undgå forældelse, at der inden forældelsesfristens udløb foretages retslige skridt, og at det retslige skridt uden uforholdent ophold forfølges til erhvervelse af dom mv. Nogle typer af retslige skridt indebærer en »egentlig« afbrydelse af forældelsesfristen, således at der løber en helt ny frist fra det pågældende skæringstidspunkt - f.eks. sagsanlæg, der fører til en dom - mens den retlige foranstaltning i andre tilfælde skal følges op inden rimelig tid for at bevare sin fristafbrydende virkning - f.eks. indbringelse for et privat klage- eller ankenævn, hvis afgørelse ikke er bindende.

Det foreslås, at der i loven opstilles en sondring mellem »egentlig« afbrydelse, jf. lovforslagets §§ 15-19, og *foreløbig afbrydelse*, jf. lovforslagets §§ 20-22. Ved den »egentlige« afbrydelse løber en helt ny forældelsesfrist fra det i loven fastsatte tidspunkt. Den foreløbige afbrydelse er karakteriseret ved, at der, når »den foreløbige foranstaltning« finder sted inden forældelsesfristens udløb, indrømmes en frist på 1 år efter foranstaltningens ophør, således at »egentlig« afbrydelse - typisk ved sagsanlæg - kan ske inden denne tillægsfrists udløb.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 16

Der foreslås i § 16 en bestemmelse om afbrydelse ved sagsanlæg og andre foranstaltninger, der foretages med henblik på at opnå en bindende afgørelse. Indholdet af bestemmelsen svarer i det væsentlige til 1908-lovens § 2, 2. pkt., 2. led, men der foreslås forskellige præciseringer.

Til stk. 1

Efter stk. 1 afbrydes forældelsesfristerne ved fordringshaverens foretagelse af retslige skridt med henblik på at opnå en bindende afgørelse, der fastslår fordringens eksistens og størrelse.

Det retslige skridt skal efter bestemmelsen foretages med henblik på at opnå *dom, betalingspåkrav* påtegnet af fogedretten, jf. retsplejelovens § 477 e, stk. 2, *voldgiftskendelse* eller *anden bindende afgørelse*, der fastslår fordringens eksistens og størrelse.

...

Det er i alle tilfælde en betingelse, at afgørelsen fastslår »fordringens eksistens og størrelse«. Dette vil f.eks. ikke være tilfældet, hvis der er tale om et anerkendelsessøgsmål, der alene vedrører grundlaget for fordringen - f.eks. et erstatningsansvar - og ikke angår anerkendelse af fordringens eksistens og størrelse. Det kan endvidere nævnes, at klagen i en skattesag typisk kun angår ansættelsen af indkomst eller fradrag mv., ikke en skattefordring af en bestemt angiven størrelse, og i disse tilfælde vil betingelsen heller ikke være opfyldt.

Opnås der ikke en bindende afgørelse, der fastslår kravets eksistens og størrelse, vil det retslige skridt alene medføre foreløbig afbrydelsesvirkning, og retssag vil i disse tilfælde skulle anlægges inden 1 år efter afgørelsen, medmindre den almindelige forældelsesfrist først udløber på et senere tidspunkt. Der henvises herved til lovforslagets § 20, stk. 1 (sagsanlæg, som ikke fører til forlig eller realitetsafgørelse), § 21, stk. 1 (sagsanlæg vedrørende grundlaget for fordringen) og § 21, stk. 2 og 3 (indbringelse for administrative myndigheder og private klagenævn i tilfælde, hvor afgørelsen ikke bliver bindende og/eller ikke vedrører kravets eksistens og størrelse).

Det følger af bestemmelsen i stk. 1, at det retslige skridt skal »forfølges inden for rimelig tid«. Dette svarer til, hvad der følger af 1908-lovens § 2, 2. pkt. På grund af de foreslåede regler om tillægsfrist efter foreløbig afbrydelse er kravet dog af mindre betydning end efter gældende ret. Kravet vil f.eks. kunne have betydning i tilfælde, hvor en retssag udsættes med henblik på forligsforhandlinger eller med henblik på forelæggelse for et klage- eller ankenævn. Det foreslås at anvende formuleringen »inden for rimelig tid« i stedet for »uden uforholdent ophold«, men der er ikke tilsigtet en ændring af praksis med hensyn til den tidsmæssige betingelse.

...

Til stk. 2

Der foreslås i stk. 2 en bestemmelse om, hvilke retsskridt der nærmere afbryder forældelsen, når fordringen gøres gældende ved domstol.

Efter forslaget til *nr. 1* vil afbrydelse ske ved indlevering af *stævning* eller *betalingspåkrav* til retten. Dette svarer til gældende ret.

Omfattet af denne bestemmelse er også anlæggelse af retssag med påstand om *anerkendelsesdom*, hvis der er tale om en anerkendelsespåstand, der vedrører fordringens eksistens og størrelse, jf. stk. 1. Et anerkendelsessøgsmål, der alene angår anerkendelse af grundlaget for fordringen - f.eks. et erstatningsansvar - medfører derimod ikke »egentlig« afbrydelse, og anerkendelsesdommen skal i disse tilfælde følges op inden for en vis frist for at bevare den fristafbrydende virkning, jf. lovforslagets § 21, stk. 1.

Herudover foreslås det i *nr. 2*, at der - på samme måde som efter gældende ret - skal ske afbrydelse, når *påstand om fordringen nedlægges under retssagen*, herunder som modkrav. Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor sagsøgeren under sagen forhøjer sit krav, samt tilfælde, hvor et modkrav fremsættes til selvstændig dom.

...

Til §§ 20-22

Bestemmelserne i §§ 20-22 fastsætter regler om, at visse retsskridt medfører en foreløbig afbrydelse af forældelsesfristen på den måde, at den retlige foranstaltning udløser en tillægsfrist på 1 år fra foranstaltningens ophør, således at »egentlig« afbrydelse - typisk ved sagsanlæg - kan ske inden denne tillægsfrists udløb. Dette svarer for så vidt angår nogle af de omhandlede situationer i realiteten til, hvad der følger af den gældende ordning efter 1908-lovens § 2, 2. pkt., om forfølgning af et retsligt skridt uden uforholdent ophold, men således, at det i loven fastlægges, hvad der i denne sammenhæng skal anses for et (foreløbigt) retsligt skridt, og således, at »uden uforholdent ophold« erstattes af en bestemt frist (1 år).

...

Til § 21

Ved bestemmelsen i § 21 foreslås regler om foreløbig afbrydelse i en række forskellige tilfælde.

Det drejer sig om tilfælde, hvor der er anlagt rets- eller voldgiftssag om grundlaget for fordringen, jf. stk. 1, og tilfælde, hvor en sag er indbragt for en administrativ myndighed eller et klage- eller ankenævn, men hvor der ikke bliver truffet en bindende afgørelse eller en afgørelse, der fastslår kravets eksistens og størrelse, jf. stk. 2 og stk. 3. Herudover foreslås tillægsfristen indført for tilfælde, hvor der uden for rets- eller voldgiftssag er iværksat syn og skøn vedrørende forhold af betydning for kravets eksistens eller størrelse, jf. stk. 4, samt tilfælde, hvor der er indledt forhandlinger om fordringen mellem parterne, jf. stk. 5.

Til stk. 1

Der foreslås i stk. 1 en tillægsfrist på 1 år i tilfælde, hvor der inden forældelsesfristens udløb af eller mod fordringshaveren er anlagt rets- eller voldgiftssag om *grundlaget for fordringen*. Efter gældende ret er det uafklaret, om en anerkendelsesdom vedrørende grundlaget for fordringen medfører »egentlig« afbrydelse, eller om dommen skal følges op af en sag om fordringen.

Den foreslåede bestemmelse omfatter anerkendelsessøgsmål, hvor påstanden ikke går på anerkendelse af fordringens eksistens og størrelse, men på anerkendelse af grundlaget for fordringen. Som eksempel kan nævnes et sagsanlæg med påstand om anerkendelse af, at der foreligger et erstatningsansvar, eller anerkendelse af, at en afskedigelse er ugyldig.

I disse tilfælde vil bestemmelsen indebære, at kreditor efter at have fået dom i anerkendelsessagen vil have (mindst) 1 år til at afbryde forældelsen for kravet om erstatning som følge af den ansvarspådragende handling, henholdsvis kravet om kompensation for den ugyldige afskedigelse. Hvis der er forhandlinger mellem parterne efter anerkendelsesdommen, vil der ske udskydelse af forældelsesfristens udløb i medfør af lovforslagets § 21, stk. 5.

Bestemmelsen gælder, uanset om anerkendelsessøgsmålet er anlagt af fordringshaveren eller af skyldneren (dvs. som et »negativt« anerkendelsessøgsmål), jf. ordene »af eller mod fordringshaveren«.

...

Til stk. 5

Det foreslås i stk. 5, at hvis der er indledt forhandlinger om fordringen mellem parterne, skal forældelse tidligst indtræde 1 år efter forhandlingernes afslutning.

...

For så vidt angår »almindelige« forligsforhandlinger, dvs. forhandlinger, der ikke foregår under medvirken af en uafhængig tredjemand, skal der være tale om egentlige forhandlinger mellem parterne om kravet eller grundlaget for dette, således at kreditor har føje til at antage, at det ikke er nødvendigt at iværksætte retslige skridt for at undgå forældelse. Der tilsigtes ikke nogen ændring i forhold til gældende ret med hensyn til spørgsmålet om, hvornår der antages at være indledt sådanne forhandlinger mellem parterne.

Det er efter forslaget ikke en betingelse, at forhandlingerne angår en fordring af en bestemt angiven størrelse, eller at det er kreditor, der begærer mægling
...”

Landsrettens begrundelse og resultat

Forældelse indtræder efter forældelseslovens § 2, stk. 1, fra det tidligste tidspunkt, hvorfra fordringshaveren kunne kræve at få fordringen opfyldt. Da en skadelidt i en arbejdsskadesag først er berettiget til at forfølge sit krav efter erstatningsansvarsloven, når sagen efter arbejdsskadesikringsloven er afgjort, løber den femårige forældelsesfrist for differencekrav efter erstatningsansvarsloven i denne sag fra den 8. juli 2010, hvor Arbejdsmarkedets Erhvervssikring traf afgørelse om anerkendelse af arbejdsskaden.

Forældelse afbrydes efter forældelseslovens §15, når skyldneren udtrykkeligt eller ved sin handlemåde erkender sin forpligtelse. Det fremgår af sagen, herunder af As processkrift V af 13. september 2017, at Kims A/S har afvist at skylde A noget beløb for tabt arbejdsfortjeneste i perioden fra den 1. februar 2012 til den 1. april 2017. Der er ikke for landsretten ført bevis for nogen erkendelse af skyld, som kan føre til, at forældelse skal anses for afbrudt i medfør af forældelseslovens § 15.

Forældelse afbrydes endvidere efter forældelseslovens § 16, når fordringshaveren foretager retslige skridt mod skyldneren med henblik på at erhverve dom, der fastslår fordringens eksistens og størrelse, og forfølger disse skridt inden for rimelig tid.

A anlagde den 13. juni 2012 retssag med henblik på at erhverve dom for en fordring på 532.000 kr. for tabt arbejdsfortjeneste indtil den 31. januar 2012. I stævningen tog han forbehold for yderligere krav. A har imidlertid først ved processkrift V af 13. september 2017 nedlagt påstand om yderligere erstatning på 1.605.718,03 kr. for tabt arbejdsfortjeneste i perioden mellem den 1. februar 2010 og den 1. april 2017.

Dommerne Henrik Bitsch og Christian Wenzel udtaler:

Ved Østre Landsrets deldom af 7. januar 2016 tog landsretten endeligt stilling til, at Kims A/S var erstatningsansvarlig for As tilskadekomst. Under disse omstændigheder kan vi tiltræde, at Østre Landsrets deldom er udtryk for en anerkendelse af grundlaget for fordringen, der også har fristafbrydende virkning for den efterfølgende fordring på 1.605.718,03 kr.

Det følger imidlertid af forældelseslovens § 21, stk. 1, og forarbejderne til denne bestemmelse, at en sådan anerkendelsesdom alene bør tillægges virkning som en foreløbig afbrydelse; det vil sige således at fordringen skal forfølges ved søgsmål eller selvstændig påstand i overensstemmelse med forældelseslovens § 16, stk. 2, nr. 2, inden for et år for at bevare den fristafbrydende virkning.

Vi finder, at hverken retsplejeloven eller forældelsesloven hjemler en ordning, hvorefter man ved at tage forbehold under en retssag kan afbryde forældelse på ubestemt tid for krav, som endnu ikke er fremsat, og hvis størrelse ikke er opgjort. En sådan retstilstand vil stemme dårligt overens med forældelseslovens formål og bestemmelserne i lovens § 2, stk. 1 og 4.

As påstand om fordringen er nedlagt under retssagen mere end fem år efter Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse og mere end et år efter landsrettens dom af 7. januar 2016.

Herefter, og da der ikke er ført bevis for, at parterne har ført sådanne forhandlinger, som efter forældelseslovens § 21, stk. 5, er egnede til midlertidigt yderligere at afbryde forældelsen, anser vi As krav for forældet.

Vi stemmer derfor for at stadfæste byrettens dom.

Dommer Ib Hounsgaard Trabjerg udtaler:

Sagens hovedspørgsmål er efter min opfattelse, om forældelse under sagen kan anses for afbrudt ved indgivelse af stævningen af 12. juni 2011, herunder også i forhold til det krav, der blev rejst ved processkrift V af 13. september 2017, jf. forældelseslovens § 16, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1 og nr. 2.

Retten i Odense afsagde den 28. oktober 2014 i medfør af retsplejelovens § 253, stk. 2, deldom, hvorefter A havde krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og godtgørelse for svie og smerte i anledning af en arbejdsulykke den 13. august 2009. Ved deldommen blev A tilkendt et beløb på 552.524,67 kr. dækkende perioden frem til den 31. januar 2012. Retten i Odenses deldom blev stadfæstet af Østre Landsret ved dom 7. januar 2016, hvorefter sagen fortsatte ved Retten i Odense. I stævningen af 12. juni 2011 er der taget forbehold for forhøjelse af påstanden, og et sådant forbehold er løbende blevet gentaget og fremgår også af Retten i Odenses deldom af 28. oktober 2014 og Østre Landsrets stadfæstelse heraf ved dom af 7. januar 2016. Sagen fortsatte desuden efter landsrettens ankedom af 7. januar 2016 ved Retten i Odense med henblik på klarlæggelse af, om A agtede at fremsætte yderligere krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, således som det fremgår af byrettens retsbog af 9. februar 2016, advokat Else Præstegaards brev af 23. februar 2016 og byrettens retsbøger af 27. marts og 23. maj 2017.

Under disse omstændigheder, hvor der løbende er taget forbehold for at fremsætte yderligere krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste under sagen, som efter afvikling af delhovedforhandlingen og ankebehandlingen heraf således fortsat var verserende ved Retten i Odense, og hvor grundlaget for en stillingtagen til det krav, som er indeholdt i den ændrede

påstand, må anses for indeholdt i den prøvelse, der fandt sted af den oprindelige påstand ved deldommen af 28. oktober 2014 som stadfæstet af Østre Landsret den 7. januar 2016, finder jeg, at forældelse også af det krav, der blev rejst ved processkrift V af 13. september 2017, må anses for afbrudt ved stævningen af 12. juni 2011 og forfulgt inden for rimelig tid, jf. forældelseslovens § 16, stk. 1, jf. stk. 2, nr. 1 og nr. 2.

Efter min opfattelse er der således ved affattelsen af forældelseslovens §§ 16 og 21 og de bagvedliggende motiver til disse bestemmelser, jf. nærmere gennemgangen ovenfor, ikke grundlag for i den foreliggende situation at anse kravet for forældet.

Det kan efter min opfattelse ikke føre til et andet resultat i forhold til forældelsesspørgsmålet, at A først anmodede Arbejdsmarkedets Erhvervssikring om at genoptage sagen om erstatning for erhvervsevnetab den 26. juni 2017.

Jeg stemmer derfor for at tage As påstand til følge.

Afgørelsen træffes efter stemmeflertallet.

Konklusion og sagsomkostninger:

Det følger af det ovenfor anførte, at landsretten stadfæster byrettens dom.

Fagligt Fælles Forbund som mandatar for A skal efter sagens udfald betale sagsomkostninger for landsretten til Kims A/S med i alt 75.000 kr. Beløbet omfatter udgifter til advokatbistand ekskl. moms. Ved fastsættelsen af beløbet er der ud over sagens værdi taget hensyn til sagens omfang, varighed og betydning.

T h i k e n d e s f o r r e t:

Byrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for landsretten skal Fagligt Fælles Forbund som mandatar for A inden 14 dage betale 75.000 kr. til Kims A/S.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.